

Effektrapport för HRF

Namn: Hörselskadades Riksförbund (HRF)

Organisationsnummer: 802004-4510

Juridisk form: ideell organisation

Vad vill HRF uppnå?

Hörselskadades Riksförbund (HRF) är hörselskadades egen intresseorganisation. En ideell, partipolitiskt och religiöst obunden organisation för alla som har olika grader och typer av hörselnedsättning och/eller tinnitus, Menières sjukdom och ljudöverkänslighet. Vi är också till för föräldrar och andra anhöriga.

HRFs ändamål anges i våra stadgar (§ 1):

- att tillvarata hörselskadades intressen samt värna våra mänskliga rättigheter genom att hävda vår rätt till delaktighet och jämlikhet på alla områden
- att genom förenings-, informations-, kultur- och bildningsverksamhet verka för ökad hörselskadekunskap och fungerande kommunikation
- att genom verksamhet på alla nivåer i organisationen ge förutsättningar för social gemenskap
- att initiera och stödja sådan forskning och utveckling som tillvaratar våra intressen
- att aktivt medverka i den internationella utvecklingen inom områden som berör oss
- att vid behov ekonomiskt stödja barn, ungdomar och vuxna
- att verka för att förebygga hörselskador och hälsoproblem till följd av hörselskador

HRFs vision är "ett samhälle där alla hörselskadade kan leva i full delaktighet och jämlikhet. Ett samhälle där våra mänskliga rättigheter respekteras, och där vi kan förverkliga oss själva utan att hindras av okunskap, otillgänglighet eller brist på vård, stöd och hjälpmedel".

Vad HRF avser med rättigheter för hörselskadade tydliggörs bland annat i FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning – en konvention som Sverige har tillträtt och som lägger fast samhällets ansvar för att förverkliga rättigheterna och att inkludera personer med funktionsnedsättning i frågor som berör dem. Denna konvention utgör en viktig grund för HRFs arbete på kort och lång sikt.

HRFs långsiktiga mål beslutas av kongressen, organisationens högsta beslutande organ, som sammanträder minst vart fjärde år. Dessa långsiktiga mål anges dels i vårt intressepolitiska program, dels i HRFs handlingsprogram, som anger vilka mål och delmål HRF prioriterar under en fyraårsperiod.

HRFs *intressepolitiska program* är indelat i åtta områden, som är särskilt viktiga för att uppnå full delaktighet och jämlikhet för alla hörselskadade:

- hörselvård
- tillgänglighet
- skola och utbildning
- arbetsliv
- vård, omsorg och trygghet
- konsumentinflytande
- forskning och utveckling
- internationell utveckling

HRFs nuvarande *handlingsprogram* gäller för åren 2013–2016, och består av mål och delmål. Målen i programmet är:

- att öka hörselskadekunskapen samt förbättra attityder till hörselskadade och hörselskadades behov
- att stärka hörselskadade att utkräva sina rättigheter
- att verka för fler hörselkontroller
- att arbeta för att hörselvården stärks och utvecklas
- att fler hörselskadade ska få habilitering och rehabilitering
- att driva krav på likvärdig hörselvård i hela landet
- att arbeta för lagstiftning mot bristande tillgänglighet
- att arbeta för bättre ljudmiljö och bra hörbarhet
- att arbeta för ökad tillgänglighet till tv, radio, webb och andra digitala medieformat
- att arbeta för att förbättra tillgången till tolkning av hög kvalitet
- att arbeta för pedagogisk och fysisk tillgänglighet i skola och utbildning
- att förbättra tillgängligheten och medvetenheten om tillgänglighet inom vår organisation
- att utveckla HRF som en attraktiv medlemsorganisation
- att utveckla HRFs utbildningsverksamhet på alla nivåer
- att utveckla HRFs samarbete med andra organisationer, i Sverige och internationellt

HRFs stadgar, intressepolitiska program och handlingsprogram finns att läsa i sin helhet på vår webb, www.hrf.se

I vilket organisatoriskt sammanhang verkar HRF?

HRF är en demokratisk medlemsorganisation, som arbetar för att ta tillvara både medlemmarnas och alla andra hörselskadades intressen. Verksamheten bedrivs på tre nivåer: förbund, distrikt och föreningar. De cirka 190 föreningarna verkar lokalt, de 22 distrikten regionalt och förbundet på riksplanet. De flesta av våra knappt 30 000 medlemmar är medlemmar i föreningar. En mindre grupp har valt att vara medlemmar direkt i riksförbundet.

All HRFs verksamhet utgår från de beslut som har fattats av HRFs kongress, som samlas vart fjärde år med ombud från föreningar i hela landet. Hur kongressens beslut ska förverkligas beslutas av förtroendevalda representanter i HRFs förbundsstyrelse, samt av distriktsstyrelser och föreningsstyrelser.

För HRF är det viktigt att stå fri från partipolitiska, religiösa och kommersiella intressen, så att det inte råder någon tvekan om att vi alltid sätter hörselskadades intressen främst. Det är en fråga om trovärdighet.

Samarbeten med andra organisationer och rörelser

HRF är en drivande kraft inom funktionshinderrörelsen och har under lång tid utvecklat samarbeten med andra hörselskadeorganisationer, både i Sverige och internationellt. Dessa samarbeten gör oss starkare när vi driver frågor som rör rättigheter och möjligheter för personer med funktionsnedsättning i allmänhet och hörselskadade i synnerhet.

Samarbete med hörsel- och dövförbund i Sverige

I Sverige deltar HRF i ett forum för diskussion som brukar kallas "Ordförandegruppen". Här träffas ordförandena från HRF, Unga Hörselskadade (UH), Sveriges Dövas Riksförbund (SDR), Sveriges Dövas Ungdomsförbund (SDUF), Riksförbundet Döva, Hörselskadade och Språkstörda Barn (DHB), Föreningen Sveriges Dövblinda (FSDB), Barnplantorna och Vuxendöva i Sverige (ViS) för att utbyta erfarenheter, åsikter och idéer om hur vi tillsammans kan driva frågor som är viktiga för hörselskadade, döva och dövblinda. Diskussionerna leder ofta till att vi agerar gemensamt, i form av debattartiklar, skrivelser, politikerkontakter med mera.

Samarbete med hörselskadeorganisationer i Norden

I Norden har HRF ett gott samarbete med våra nordiska systerförbund, inom ramen för Nordiska Hörselskadades Samarbetskommitté (NHS). Vi jämför ofta villkor inom hörselvården, andra stödsystem och intressepolitiska strategier med varandra. Eftersom de nordiska samhällena har mycket gemensamt brukar det finnas många gemensamma nämnare att ta fasta på.

Samarbete på internationella arenor

HRF är aktiv medlem i International Federation of Hard of Hearing People ([IFHOH](#)) och European Federation of Hard of Hearing People ([EFHOH](#)). Tillsammans med andra hörselskadeorganisationer arbetar vi för att skapa en värld som är mer tillgänglig och jämlik för hörselskadade. Vi agerar såväl i FN-sammanhang som på EU-nivå, samt på andra internationella arenor.

Utvecklingssamarbete

HRF samarbetar med en organisation för hörselskadade barn och ungdomar i Bolivia – APANH (Asociación de Padres y Amigos de Niños Hipoacúsicos), för att stärka

hörselskadade och förbättra deras möjligheter att påverka sina livsvillkor i Bolivia. Detta utvecklingsprojekt genomför vi i samarbete med den svenska organisationen My Right, där vi också är medlemmar.

Samarbete inom funktionshinderrörelsen

HRF är en drivande kraft inom funktionshinderrörelsen. Vi var med och grundade samarbetsorganisationen [Lika Unika](#), federationen mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättning, som består av sex förbund: HRF samt Förbundet Sveriges Dövblinda (FSDB), Neurologiskt Handikappades Riksförbund (NHR), Riksförbundet för Rörelsehindrade Barn och Ungdomar (RBU), Sveriges Dövas Riksförbund (SDR) och Synskadades Riksförbund (SRF). Genom samarbetet i [Lika Unika](#) kan vi väcka opinion och bedriva intressepolitisk påverkan tillsammans i frågor som rör våra rättigheter och möjligheter.

Vilka strategier har HRF för att uppnå sina mål?

Hörselskadade är en ofta förbisedd grupp. Inom nästan alla områden i samhället – vård, skola, arbetsliv, kultur och demokratiska processer – åsidosätts vi, i större eller mindre omfattning. Detta utanförskap är negativt för såväl individ som samhälle.

Orsaken är framför allt en utbredd brist på kunskap om hörselskadades villkor och behov bland såväl beslutsfattare som den breda allmänheten. Okunskapen gör att hörselskadades behov ofta "glöms bort" eller nedprioriteras, och kan också ge upphov till fördomar och negativa attityder.

HRF verkar för ett hörselsmart samhälle genom att sprida kunskap. Vi talar om hur det är och hur det borde vara. Vi lyfter fram behov, brister, konsekvenser och lösningar – såväl missförhållanden som möjligheter.

Vi väcker opinion och gör hörselskadades röst hörd i samhällsdebatten. Vi vill få människor att förstå hur det är att vara hörselskadad och vad som behövs för att vi ska få ett samhälle där vi kan vara delaktiga.

I vårt intressepolitiska arbete har vi kontakter med politiker och andra beslutsfattare för att påverka lagstiftning, regelverk och resursfördelning. Vi är aktiva som remissinstans i statliga utredningar, har dialog med myndigheter och lyfter fram hörselskadades frågor i det offentliga samtalet. Vi arbetar också med att initiera och främja forskning och utveckling, som kan bana väg för bättre livsvillkor för hörselskadade.

En annan viktig del av HRFs verksamhet är att ge stöd till enskilda hörselskadade. Vi driver därför vår rådgivningstjänst Hörsellinjen samt erbjuder gemenskap och erfarenhetsutbyte i våra föreningar och i våra diskussionsgrupper på Facebook. Att stärka individen är ett effektivt sätt att ge enskilda en bättre tillvaro samtidigt som vi påverkar samhället i stort, en person i taget. Vi arbetar också för att fler, i alla åldrar, ska erbjudas regelbundna hörselkontroller och rehabilitering efter behov

Vilken kapacitet och vilket kunnande har HRF för att uppnå sina mål?

HRFs finansiella resurser utgörs till största delen av gåvor från allmänheten. HRF har också intäkter i form av statsbidrag, medlemsavgifter, fonder, viss försäljning, deltagaravgifter och bidrag.

HRFs distrikt och föreningar bedriver mycket ideellt arbete i form av lokalt påverkansarbete, informationsträffar och aktiviteter för social gemenskap. Större föreningar har anställda som främst är inriktade på intressepolitik, kommunikation och administration.

Inriktningen på förbundets arbete beslutas av förbundsstyrelsen, som leds av HRFs förbundsordförande. En stor del av förbundets dagliga arbete bedrivs av anställd personal inom områdena intressepolitik, kommunikation, data och administration, ekonomi, insamling och tidskriften Auris.

Förbundet tar kontinuerligt fram statistik om hörselskadade, hörselvård med mera. Under 2000-talet har HRF gett ut tio större rapporter om utvecklingen inom svensk hörselvård, tillgången till hjälpmedel, hörselskadade barns uppväxt och utbildning, ljudmiljö med mera. Även mellan dessa rapporter samlar vi in statistik från hörselvården, samt gör olika undersökningar och kartläggningar. Våra undersökningar, kartläggningar och analyser används av myndigheter, forskare och andra. HRFs rapporter har gjort oss till den främsta kunskapskällan om hörselskadades situation i Sverige.

Vid förbundskansliet finns ombudsmän som är sakkunniga inom ämnen som hörselvård, tillgänglighet, skola och utbildning, arbetsliv, internationell utveckling samt forskning. Där finns också kommunikatörer som producerar informationsmaterial, nyhetsbrev, webbar, kampanjer, medieutspel med mera kring frågor som rör olika grupper av hörselskadade och olika frågor som HRF driver.

Via den kostnadsfria rådgivningstjänsten Hörsellinjen når HRF enskilda med stöd och kunskap, och får samtidigt kännedom om hörselskadades verklighet utifrån dem som kontakter oss. Hörsellinjen förmedlar även kontakt med HRFs juridiske konsult, som kan ge enskilda juridiskt stöd i vissa socialförsäkringsfrågor.

Tidskriften Auris är en redaktionellt självständig medlemstidning som bevakar frågor som rör hörselskadade. Den har även en prenumererad upplaga.

HRFs bolag och stiftelser

HRF har två helägda bolag och flera stiftelser.

HRF Hörteknik AB är ett företag med legitimerade audionomer som utför hörselmätningar samt provar ut, säljer och ger råd om hörapparater, hörhjälpmedel, individuellt anpassade hörselskydd och andra lösningar.

Forskningsinstitutet Hörselbron AB bedriver forskning, utveckling och kvalitetsutvärdering inom teknisk audiologi och hörteknik.

Hörseliforskningsfonden delar ut anslag till medicinsk, beteendevetenskaplig och teknisk forskning.

Hur vet vi om HRF gör framsteg?

Genom egna undersökningar och annan insamling av statistik bevakar HRF utvecklingen när det gäller hörselskadades situation i samhället, till exempel när det gäller hörselvård, skola och tillgänglighet.

Vi bevakar också noga samhällsdebatten och politiska beslut på riks-, landstings- och kommunnivå för att följa upp vilka effekter vårt intressepolitiska påverkansarbete och våra kampanjer får. Vi träffar beslutsfattare, skriver remissvar och bevakar politiska förslag, motioner och beslut, till exempel förändringar i regelverk och lagstiftning.

Genom daglig mediebevakning följer vi samhällsutveckling och aktuell debatt, gör omvärldsanalyser och kan agera proaktivt inom våra frågeområden.

HRFs rådgivningstjänst Hörsellinjen har daglig kontakt med enskilda hörselskadade, anhöriga och andra grupper i samhället. Dessa gräsrotskontakter ger ovärderlig information om den verklighet hörselskadade lever i och vilka konkreta effekter vårt arbete får för den enskilde.

Genom Hörsselforskningsfonden följer HRF utvecklingen inom hörsselforskningen och följer upp resultaten av de projekt fonden anslagit medel till. Vi tar också initiativ till ny forskning och utveckling och har en givande dialog med forskare inom olika områden.

Vad har HRF åstadkommit så här långt?

Målområde: Hörselvård

Under 2014–2015 har HRF bland annat åstadkommit följande inom detta område:

HRF har lagt ner ett stort arbete på att bevaka, belysa och avslöja allvarliga brister inom hörselvården. Bland annat har vi gett ut rapporten "Myternas marknad: Svensk hörselvård – från behov till business" (HRF 2014), som fick stort genomslag i media och samhällsdebatt. Rapporten visar att i Skåne och Stockholms län begränsas och undergrävs hörselskadades tillgång till hörselvård, som en följd av att region/landsting har infört system med så kallade hörselcheckar ("fritt val"). Här ägs de flesta av mottagningarna av hörapparatindustrin, som bedriver försäljning av sina egna hörapparatmärken, med stöd av skattemedel. Patienten uppmanas ibland att betala tiotusentals kronor ur egen ficka, istället för att prova ut hörapparater ur landstingets upphandlade sortiment. Många betalar dyrt utan att ha fått klart för sig att de kan få bra hörapparater från landstinget/regionen inom ramen för patientavgiften. I flera fall handlar det om rent lurendrejeri.

HRFs rapport ledde till att Statens medicinsk-etiska råd (Smer) slog fast att det inte är etiskt godtagbart med så kallad medfinansiering av hörapparater. Den bidrog även till att myndigheter har fått i uppdrag av regeringen att se över regelverk som rör hjälpmedel och så kallade "fritt val"-system. Genom intensivt påverkansarbete har vi också lyckats förhindra att systemet med hörselcheckar sprids i landet.

Hösten 2015 genomförde HRF en stor kampanj i Skåne och Stockholms län, för att stärka den hörselskadade patienten: "Hör du dåligt? Köp inte en hörapparat". Enskilda uppmanades att ta kontakt med HRFs rådgivningstjänst Hörsellinjen för råd om sina rättigheter och möjligheter när det gäller hörselvård. Gensvaret var starkt och mycket positivt; Hörsellinjen översvämmades av mejl och samtal. I samband med detta, och under de senaste åren, har Hörsellinjen gett råd och hjälp till en mängd hörselskadade som har utsatts för övertramp och bristfällig information vid kontakter med hörselmottagningar.

I samband med kampanjen gick HRF ut i media med ny statistik som visar hur hörrapparatindustrin styr offentlig hörselvård, på bekostnad av både patient och landsting. Dessa avslöjanden väckte starka reaktioner bland politiker i Region Skåne och Stockholms läns landsting, och HRF för nu samtal med olika politiska parter om hörselvårdsfrågan.

HRF har också lyckats uppmärksamma den ojämlika hörselvården i landet och de stora skillnader som råder mellan olika landsting/regioner när det gäller avgifter och tillgång till rehabilitering. Regeringen har lovat ta fram "ett nationellt regelverk och ett samlat huvudmannaskap för hjälpmedel".

För några år sedan tog HRF i samarbete med forskare fram "Hörseltestaren", ett kostnadsfritt, digitalt hörseltest som finns både på webben och som app. Syftet är att få fler att kolla sin hörsel regelbundet och ta tag i sin hörselsituation i tid. Hörseltestet är mycket populärt; varje år kollar omkring 40 000-50 000 personer sin hörsel med hjälp av HRFs gör-det-självt-test. Många av dessa söker sig sedan vidare till hörselvården för ytterligare undersökningar och rehabilitering.

Målområde: Tillgänglighet

Under 2014–2015 har HRF bland annat åstadkommit följande inom detta område:

Riksdagen beslutade i juni 2014 att diskrimineringslagen ska klassa bristande tillgänglighet som en form av diskriminering. Beslutet kom efter flera års påverkansarbete av HRF i samarbete med en rad andra funktionshinderorganisationer. Lagstiftningen innebar en viktig signal, men var ganska tandlös i sin utformning, varför funktionshinderrörelsen jobbar vidare för en lagskärpning som kan ge mer konkret resultat.

I stort sett alla biografer i Sverige började visa svenska filmer med text under vintern 2014–2015. Detta var en direkt följd av HRFs mångåriga påverkansarbete. SF Bio hade lovat HRF att införa textning som norm på svenskproducerade filmer så snart digitaliseringen av biograferna var klar. Och när så skedde följde andra biografföretag efter.

Sändningarna från vinter-OS i Sotji 2014 innebar ett genombrott för direkttextning av sportevenemang i tv. Tidigare hade i stort sett inga sportevenemang textats, men efter återkommande påstötningar från HRF beslutade Viasat att texta de flesta av tävlingarna. Efter detta ökade även SVT andelen textade sportsändningar.

Efter många års påverkansarbete från HRF beslutade regeringen 2014 att arbetet med en språkdataas skulle påbörjas. En sådan är avgörande för att kunna öka och effektivisera andelen textning, inte bara i tv utan också på webben, genom så kallad tal-till text-omvandling.

HRF har lyckats öka mängden textning på webben genom att sprida instruktioner för textning av kortare filmer med hjälp av ett enkelt gratisprogram. Webbsidan "Så här textar du filmklipp på webben" fick stort genomslag under valrörelsen 2014, då HRFs upplysningskampanj bidrog till att samtliga politiska partier, utom Sverigedemokraterna, textade sina valfilmer på webben.

HRFs påverkansarbete har också lett till textning av teaterföreställningar i Stockholm, Göteborg och Malmö.

Under devisen "Svensk politik hörs för dåligt" har HRF fått stort genomslag för krav på ökad tillgänglighet för hörselskadade i samhällsdebatten, med textning, skrivtolkning, teleslingor och teckenspråkstolkning. Vi har spridit kunskap via checklistor på webben, debattartiklar, personliga möten och även aktioner i Almedalen.

Målområde: Skola och utbildning

Under 2014–2015 har HRF bland annat åstadkommit följande inom detta område:

De senaste åren, 2013–2015, har HRF genomfört en flerårig, framgångsrik satsning riktad till föräldrar till hörselskadade barn, om vilka rättigheter och möjligheter deras hörselskadade barn har i förskolan/skolan. Vi anordnade seminarier och utbildningsdagar för föräldrar samt utvecklade vår personliga rådgivning från Hörsellinjen och helt nya informationssidor på webben.

HRF arrangerade också en mycket uppskattad konferens om hörselskadade i skolan, riktad till framför allt lärare och annan skolpersonal.

Under lång tid har HRF drivit krav på en ljudsmart skola med bra ljudmiljö och bättre förutsättningar för lärande, koncentration och hörbarhet. Under 2014–2015 har vi fått politiskt genomslag för detta, bland annat genom den så kallade "skolmiljarden" – regeringens planerade satsning på skolans arbetsmiljö.

Tillsammans med andra organisationer för hörselskadade och döva har HRF lyckats lyfta frågan om hörselskadades utsatta situation i skolan både i media och på den politiska agendan. I samband med det har vi krävt att staten ska ta ett större ansvar för att hörselskadade ska få den skolgång de har rätt till.

Målområde: Arbetsliv

Under 2014–2015 har HRF bland annat åstadkommit följande inom detta område:

Möjligheterna till tolk i arbetslivet är starkt begränsade och de rådande systemen fungerar dåligt. Detta är en fråga som HRF har drivit intensivt under senare år, tillsammans med andra organisationer. Tillgång till tolk är livsavgörande för de som är berörda, men frågan är mycket lågt prioriterad inom politiken.

HRF driver också krav på regelbundna hörselkontroller i arbetslivet för i stort sett alla arbetstagare. Vi har påbörjat dialog med både myndigheter och politiska företrädare.

HRF har en juridisk konsult som har gett råd och stöd i socialförsäkringsfrågor till 30-40 personer under de senaste åren. Konsulten har drivit flera principiellt viktiga ärenden som kan få stor betydelse för många hörselskadade.

Målområde: Vård, omsorg och trygghet

Under 2014–2015 har HRF bland annat åstadkommit följande inom detta område:

Äldre hörselskadade får alldeles för lite stöd i dag. HRF har därför bidragit till framtagandet av en ny standard för äldre inom omsorg, service, omvårdnad och rehabilitering, som tar upp hörselskadeaspekter och kan få betydelse för utbildningen av personal inom dessa områden.

Vi har också arbetat, med varierande framgång, för att det ska finnas hörselinstruktörer eller motsvarande stöd till äldre ute i landets kommuner.

Målområde: Konsumentinflytande

HRFs rådgivningstjänst Hörsellinjen, hørsellinjen.se, 0771-888 000, har fått en allt viktigare roll när det gäller oberoende konsumentvägledning till hörselskadade. Detta har skett i takt med att privata företag tagit över en allt större del av de uppgifter som tidigare låg på den offentliga hörselvården.

Genom Hörsellinjen stärker HRF hörselskadade och anhöriga och sprider kunskap om möjligheter och rättigheter. Vi vägleder också arbetsgivare, skyddsombud, skolpersonal, kommuner med flera om hörselskadades behov och olika praktiska lösningar.

Målområde: Forskning och utveckling

HRFs forskningsfond, Hörselforskningsfonden, fördelar årligen bidrag till teknisk, medicinsk och beteendevetenskaplig forskning inom hörselområdet. Fondens styrelse, som består av framstående forskare och representanter för HRF, delade ut 1,2 miljoner kronor 2014 och 1,4 miljoner kronor 2015.

Forskningsinstitutet Hörselbron, som ägs av HRF, har ansvar för det nationella kvalitetsregistret för hörselrehabilitering. Denna oberoende uppföljning, som ökar år från år, är mycket betydelsefull för hörselvårdens kvalitativa utveckling.

Målområde: Internationell utveckling

HRF har ett stort internationellt engagemang, bland annat genom styrelseuppdrag i EFHOH (European Federation of Hard of Hearing People) och IFHOH (International Federation of Hard of Hearing People).

HRF genomför också ett utvecklingssamarbete tillsammans med en organisation för hörselskadade ungdomar i Bolivia.